

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН ҚАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ 17 февраль, сешанба 1998 йил №18 (520) Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ
Украина Президенти Леонид Данилович Кучманни «Буюк хизматлари учун» ордени билан мукофотлаш тўғрисида
Ўзбекистон ва Украина халқлари уртасидаги дустликни мустаҳкамлаш, икки томонлама давлатлараро муносабатларни ривожлантиришдаги улкан хизматлари ҳамда тинчлик ва барқарорликни сақлаш, мамлакатнинг халқроқ нуфузини ошириш ишига қўшган салмоқли ҳиссаси учун Украина Президенти Леонид Данилович Кучма «Буюк хизматлари учун» ордени билан мукофотланган.
Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДАГИ ИСЛОХОТЛАР — ФАРОВОНЛИГИМИЗ АСОСИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов 14 февраль кuni Қорақалпоғистон Республикаси Вазиrлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ҳокимлари, республика вазиrликлари, кумита, уюшма ҳамда компаниялари раҳбарлари билан учрашди. Учрашув қишлоқ хўжалигида ислохотларни жалдлаштириш масалаларига бағишланди.

Учрашувни Президент Ислам Каримов бошқариб. Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, узига хос ва узига мосу таррактег йулини танилди. Халқ хўжалигининг барча жабҳаларида туб ислохотлар бошланди. Мазкур ислохотлар ҳозирги кунда уз самарасини бераётгани ҳеч кимга сир эмас. Тараққиятнинг «узбек модели» ҳориждаги етакчи мутахассисларни ҳам бефарқ қолдираётгани йўқ. Кимил ишонч билан айтиш мумкинки, мамлакатимизда амалга оширилган кенг куламли ислохотлар айрим давлатлар учун намуна вазифасини утамоқда.

Бирок, бундай узаришлар қишлоқ хўжалигида бирмунча секин кечяпти. Шақлий узаришлар кузга куринасада, қишлоқ хўжалигининг мазмун-моҳиятида ислохотлар деярли сезилмаяпти. Бунинг асосий сабаблари собиқ тузумдан қолган эскилик сарқитлари, эскича фиркалр, боқимандалик ва хўжакурнинг ишларини, деб таъкирлади Президент.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мақсисининг унгичи сессиясида бу масала кенг муҳокама этилди. Мамлакатимиз раҳбари сессияда сузлаган нуқтаида қишлоқ хўжалигида ислохотларни амалга оширишга тусиқ бўлаётган муаммоларни атрафлича таҳлил қилди. Уларни бартараф этиш йуларини куратиб берди. Сессияда қишлоқ хўжалигида ислохотларни жалдлаштиришга асос бўлиб хизмат қиладиган қонуларнинг лойиҳалари куриб чиқилди ва

умумхалқ муҳокамага тавсия этилди. Ўзбекистон Республикаси Ер кодекси, «Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) тўғрисида», «Фермер хўжалиги тўғрисида» ва «Деҳқон хўжалиги тўғрисида» қонулар лойиҳалари шулар жумласидандир. Улардан кузланаётган асосий мақсад қишлоқ хўжалиги инфратузилмасини янада ривожлантириш, соҳада замон руҳида мосу мулкчилик муносабатларини шакллантириш, деҳқонларда уз меҳнати натижаларини манфаатдорлик ҳамда ерга эгалик ҳиссини мустаҳкамлашдан иборатдир.

Президент бу масалаларни ҳал қилишда, аввало, мазкур соҳа билан боғлиқ қонуний асосларни қайта куриб чиқиш заруриятини таъкирлади. Чунки, қонулар замон талабларига мослаштирилмас экан, қишлоқ хўжалигини муаммоларни тулик бартараф этиб бўлмайди. Юқориди қайд этилган қонулар лойиҳалари бу жиҳатдан катта аҳамиятга моликдир. Давлатимиз раҳбари ушбу қонулар лойиҳалари муҳокамаси чоғида соҳага тааллуқли барча вазиrлик ва идоралар, вилоят ва туман ҳокимликлари, мутахассислар, энг муҳими, деҳқон ва чорвалдорлар, фермерлар фикрини урганиш заруриятини қайд этиди.

Ислам Каримов мамлакатимиз аҳолисининг 65 фоизи қишлоқ хўжалигида бағи эканини айтиб, бу соҳада туб ислохотларни амалга оширмай туриб, тараққиятга эришиб бўлмаслигини алоҳида таъкирлади. Зеро, юртимизда миллионлаб инсонларнинг тақдирини бевосита қишлоқ хўжалиги билан боғланган. «Ерни боқсанг, у сени боқад», леиди халқимиз. Аммо ана шу ерга муносабат қандай? Унда ҳаминча ҳам туғри фойдаланилгитими? Афсурски, бунга ижобий жавоб бериш қийин. Айрим вилоятларда умумхалқ мулк ҳисобланган ерни туюн-тарож қи

лиш ҳоллари учрамоқда. Жойларда ер, сув танқислиги мавжуд бўлгани ҳолда, улардан унумли фойдаланиш яқин йилга қуйилмаган.

Шуни алоҳида таъкирлаш керакки, халқ хўжалиги барча соҳаларининг ҳам муваффақиятли ишлари куп жиҳатдан қишлоқ хўжалигига боғлиқ. Қишлоқ хўжалигини қониксариз ахвол сақлаб қолар экан, мамлакат саноати, транспорт, умуман барча соҳасига узининг салбий таъсирини утказаверади. Чунки ишчи ҳам, ҳайвоний ҳам, олим ҳам — ҳамма қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бирдек эҳтиж сезади. Шу боис, қишлоқ хўжалиги соҳаси муаммолари доимо мутаасиди раҳбарлар диққат марказида бўлиши билан бирга, уларга риоя қилиш ҳам яқин йилга қуйилиши заруриятини таъкирлади. Ривожланган мамлакатлардаги тараққият муҳити шуниси билан эътиборлики, у ерларда қишлоқ хўжалиги қатъий амал қиладди. Биз ҳам ҳуқуқий жағиат куриш йулидан бораётган эканмиз, фуқароларимизга ана шу руҳини синдирилгитми лозим.

Янги қонуларда бюрократик тусиқлар, буйруқбозлик ва боқимандалик иллатига қарши курашадиган жиҳатлар мужаамлаштирилгитми лозим. Мисол учун, бирор киши фермер хўжалиги очмокчи бўлса, илорам-илора сарсон бўлиб юрмасин.

Бугунги кунда қишлоқ хўжалигида ислохотлар оқсаетганлигини асосий сабабларидан бири хўжалик субъектлари уртасидаги шартномаларга тула риоя этилмаётгани ҳамдир. Жамиятимизда шартнома курастият мажбуриятини бажариш масъулияти тула қарор тоғмас экан, эски иллатлардан қутулиб бўлмайди. Шартнома амал қилмас, унинг урини порахурлик, боқимандалик ва буйруқбозлик эгаллини тайин. Шу боис Ислам Каримов хўжа

лик суллари фаоллигини ошириш заруриятини алоҳида таъкирлади. Афсуски, республикамиз Олий хўжалик сули ҳам, унинг жойлардаги идоралари ҳам бу масалада сусткашликка йўл қуймоқда. Хўжалик раҳбарлари, олий деҳқон ва чорвалдорлар, муаммо юзага келса, хўжалик сулларига эмас, ҳокимликлари муружат этишди. Вақоланки, хўжаликлар уртасида юзага келадиган баҳс-муаммоларга ҳақамлик қилин ва ечиш суллариинг вазифасидир.

Гап санаия, банкротлик, тузилган шартномаларга қатъий риоя қилиш хусусида борар экан, давлатимиз раҳбари жойларда, хусусан, қишлоқ хўжалик корхоналарида этиштирилган ва тайерланган маҳсулотларни уз вақтида сотиш масаласига эътиборни қаратди. Эски тузумдан қолган иллатлардан бири — корхона маҳсулотини ойдаб, хатто йиллаб сотилмай етди. Сабаби — е у сифатсиз, еки харидорини тоғмайди. Бу иллатга бархам бериш фурсати етди. Маҳсулот унумлини, уни арзонлаштириш керак. Ахир чет элларда шундай қилинади-ку. Нега биз уларнинг таърибисини уртанмайлгитми? Маҳсулотни қимматга сотишни қулаб омборларда йиллаб сақлаб туришдан нима фойда? Шу каби эскича иллат, эскича қарашлардан қутила олмаганлиги тубайли айрим корхоналардаги туловларда, иш ҳақини уз вақтида беришда узилти қулаб кузатишмоқда, қийинчиликлар туғилмоқда. Шу боис қишлоқ корхоналарида ҳам маркетинг усулини кенг жорий этиш, раҳбарларни бунга уртатиш лозим. Токи корхона ахли аввал уз «буйрутмалар портфели»ни тулдириб, сунг шунга яраша маҳсулот ишлаб чиқарсин. Бу бозор иқтисодиётининг энг асосий талабларидан биридир. Режа кетидан қувиш иллатидан қутулиш фурсати етди. Президентимиз мамлакатда

зарарга ишлаётган корхона ва хўжаликлар куп бўлсада, уларни банкротга учраган, деб элон қилиш ҳоллари камлигини, бу эса бозор муносабатлари шартларига туғри келмаслигини қайд етди. Айрим раҳбарлар ҳамон боқимандалик қайфиятидан халос бўла олмаётганини танқид қилди.

Мамлакатимизда бир йил давомида 2172 хўжаликдан 421 тасида юзага келадиган баҳс-муаммоларга ҳақамлик қилин ва ечиш суллариинг вазифасидир.

Гап санаия, банкротлик, тузилган шартномаларга қатъий риоя қилиш хусусида борар экан, давлатимиз раҳбари жойларда, хусусан, қишлоқ хўжалик корхоналарида этиштирилган ва тайерланган маҳсулотларни уз вақтида сотиш масаласига эътиборни қаратди. Эски тузумдан қолган иллатлардан бири — корхона маҳсулотини ойдаб, хатто йиллаб сотилмай етди. Сабаби — е у сифатсиз, еки харидорини тоғмайди. Бу иллатга бархам бериш фурсати етди. Маҳсулот унумлини, уни арзонлаштириш керак. Ахир чет элларда шундай қилинади-ку. Нега биз уларнинг таърибисини уртанмайлгитми? Маҳсулотни қимматга сотишни қулаб омборларда йиллаб сақлаб туришдан нима фойда? Шу каби эскича иллат, эскича қарашлардан қутила олмаганлиги тубайли айрим корхоналардаги туловларда, иш ҳақини уз вақтида беришда узилти қулаб кузатишмоқда, қийинчиликлар туғилмоқда. Шу боис қишлоқ корхоналарида ҳам маркетинг усулини кенг жорий этиш, раҳбарларни бунга уртатиш лозим. Токи корхона ахли аввал уз «буйрутмалар портфели»ни тулдириб, сунг шунга яраша маҳсулот ишлаб чиқарсин. Бу бозор иқтисодиётининг энг асосий талабларидан биридир. Режа кетидан қувиш иллатидан қутулиш фурсати етди. Президентимиз мамлакатда

зарарга ишлаётган корхона ва хўжаликлар куп бўлсада, уларни банкротга учраган, деб элон қилиш ҳоллари камлигини, бу эса бозор муносабатлари шартларига туғри келмаслигини қайд етди. Айрим раҳбарлар ҳамон боқимандалик қайфиятидан халос бўла олмаётганини танқид қилди.

Мамлакатимизда бир йил давомида 2172 хўжаликдан 421 тасида юзага келадиган баҳс-муаммоларга ҳақамлик қилин ва ечиш суллариинг вазифасидир.

Гап санаия, банкротлик, тузилган шартномаларга қатъий риоя қилиш хусусида борар экан, давлатимиз раҳбари жойларда, хусусан, қишлоқ хўжалик корхоналарида этиштирилган ва тайерланган маҳсулотларни уз вақтида сотиш масаласига эътиборни қаратди. Эски тузумдан қолган иллатлардан бири — корхона маҳсулотини ойдаб, хатто йиллаб сотилмай етди. Сабаби — е у сифатсиз, еки харидорини тоғмайди. Бу иллатга бархам бериш фурсати етди. Маҳсулот унумлини, уни арзонлаштириш керак. Ахир чет элларда шундай қилинади-ку. Нега биз уларнинг таърибисини уртанмайлгитми? Маҳсулотни қимматга сотишни қулаб омборларда йиллаб сақлаб туришдан нима фойда? Шу каби эскича иллат, эскича қарашлардан қутила олмаганлиги тубайли айрим корхоналардаги туловларда, иш ҳақини уз вақтида беришда узилти қулаб кузатишмоқда, қийинчиликлар туғилмоқда. Шу боис қишлоқ корхоналарида ҳам маркетинг усулини кенг жорий этиш, раҳбарларни бунга уртатиш лозим. Токи корхона ахли аввал уз «буйрутмалар портфели»ни тулдириб, сунг шунга яраша маҳсулот ишлаб чиқарсин. Бу бозор иқтисодиётининг энг асосий талабларидан биридир. Режа кетидан қувиш иллатидан қутулиш фурсати етди. Президентимиз мамлакатда

сезилмоқда.

Тўғридан, хўжалик фаоллигида иштирок этиётган ҳар бир оила уз меҳнатида яраша ҳақ олиши зарур. Акс ҳолда унинг меҳнатида муносабати узгаради. Шунинг учун ҳар бир оиланингу уз ҳақини тула ва адолатли тарзда олишини таъминлашни ҳам эътибордан соқит қилмаслик керак.

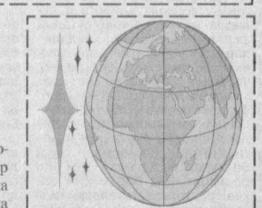
Ана шу турт оиди ишлалмасда, улурга амал қилинмасда, ислохотлар қутилган натижаларини бермайди. Биз урут тоғишимиз, экишимиз, уз вақтида атраотехникани куллан ва механизациялаштириш ишларини амалга оширилгитми мумкин, бирок юқориди вазифаларни бажармас қутилган натижаларга эришилгитми қийин, деиди мамлакатимиз раҳбари.

Бу вазифаларни бажариш учун Қорақалпоғистон Республикаси Вазиrлар Кенгашига, тегишли вазиrлик ва идораларга, вилоятлар ҳокимликларига жойларда қишлоқ хўжалигини ислохотларни жалдлаштиришга қаратилган хўжатларни уртаниш бағишланган уқувлар тақкил этиш тоғирилди.

Самарқанд вилояти ҳокими А. Мардикев, Андижон вилояти ҳокими К. Обидов, Олий хўжалик сули раиси М. Абдулолов, Сирдарё вилояти ҳокими У. Исмоилов, Жиззах вилояти ҳокими Ш. Мирзиёев, Марказий банк бошқаруви раиси Ф. Муллажонов ва бошқалар муҳокама этилган масалалар юзасидан уз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Учрашулда Бош вазиr У. Султонов, Бош вазиrнинг биринчи уринбосари И. Журабеков, Президентнинг Давлат мақсалаҳатчиси Т. Алимов, Бош вазиr уринбосарлари А. Азизхужаев, В. Чакан, Б. Ҳамидов, Вазиrлар Мақсалаҳатси ақборот-тақкил бошқармаси бошлиғи Г. Саидова иштирок этиди.

(Ўза)

Япониянинг Пинанг шаҳрида Осие ва Тинч океани иқтисодий ҳамкорлик тақкилотига аъзо давлатларнинг ақжумани очилди. Унда мазкур минтақа мамлакатларининг молиявий ва иқтисодий ҳамкорлиги масалалари куриб чиқилди.

Бугун Россияга Хитой Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг раиси Ли Пен ушбу тағриф давомида Россия Президенти Борис Ельцин ҳамда мамлакат Бош вазири Виктор Черномырдин билан музокаралар олаб борди.

Бугун Россия тағкил ишлар вазири Евгений Примаковнинг Грецияга сафари ақилланди. Россия тағкил ишлар вазири Греция Республикаси Президенти ва Бош вазири қабулларга бўлди.

19 февраль кунини Хитойнинг собиқ раиси, хитой халқининг доғисий Дэн Сяопин вафот этганини бун йил туғлади. У туғган йили 93 ёшида вафот этган эди. Шунинг эслатиб ўтиш керакки, Дэн Сяопин Хитойга раҳбарлик қилган даврида улкан сиёсий ва иқтисодий ислохотларни утказган эди.

Белоруссия Президенти Александр Лукашенко Америка Қушма Штатлари ҳукуматиини Ироққа қарши ядро курулдан фойдаланиш иретини қатъий қоралади. Президент Лукашонконинг фикринча, АҚШ бу йўл билан бугун дунё тинчлигига раҳна соламоқда.

16 март кунини Ереванда Арманистоннинг бўшб қолган президентлик лавозимига сайловлар бўлиб ўтди. Арманистон президентлиги лавозимини учун мамлакатнинг коммунистик партиясини биринчи котиби Сергей Баладян, Бош вазиr Роберт Кочарян ҳамда «Миллий-демократик ағтирчи» партиясининг раҳбари Вагген Манукянлар уз номзодларини илгари сурмоқда.

Грузия ҳукумати вакиллари мамлакатда жойлаган Россия ҳарбий базаларини текширувдан утказдишлар. Грузия ҳукумати ақилда Президент Эдуард Шеварднадзе ҳаётига муваффақиятсиз суғасд уруштирилгитми Россия ҳарбий базаларининг ҳам алоқаси бор, деб гумон қилмоқда.

1997 йилинги 6 декабрь кунини Россиянинг Иркутск шаҳрида «Русан» русуман юк самолётини кулаб тушган ва бунинг оқибатида қўғина қишлоқ ҳалок бўлган эдилар. Украинлик мутахассислар ушбу самолёт ҳалокатига сифатсиз ёнғил сабаб бўлган деб ҳисобламоқдалар. Шунингдек, Украина вакиллари Иркутскдаги аниҳалоқати Халқроқ Андижон қўғинаси экиспертлар иштирокида қайтадан текшириб чиқиш заруриятини таъкирламоқдалар.

Бельгия пойтахти Брюссельда Европа парламентиининг янги босири куриб битказилди. Ушбу ҳақаматли билор қурилушига 1 миллиард доллар маблағ сарфланган. Европа парламентиининг янги босирида 600 депутат учун жой ажратилган.

Кубадаги қамқоқнавлардан 200 га ақин сиёсий маҳбуслар озод қилинди. Бу ҳақда Куба ҳукуматиини Рам Папаси Ноани Павел Иккинчи ақилда шу мамлакатда қилган тағриф чоғида илғимос қилган эди. Жақон ақборот агентликлари хабарлари асосида

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Тоғкистон Президентининг мабуот котиби Зафар Саидов республика ҳукумати табиий офат туғайли зарар қурган афрон аҳолисида 20 тонна ун, бир тонна доридоримон ажратган. Шунингдек, Тоғкистон инсонпарварлик ерламини иш учун бошқа давлатларга уз аэропортларидан фойдаланиш мумкинлигини билдирган.

Тоғкистон шарқий районлари шунингдек, Помир, Қалъан-Хун ва Гармдаги БМТнинг ҳарбий кузатуви яларини уз фаолиятларини туғтиришга мажбур бўлишган. Муҳофизат қисмлари орасида иш олиб бораётган бу кузатувчиларга Душанбе аэропортидан фойдаланишга рухсат этилмаганлиги, бунинг натижасида улурга уз вақтида озиқ-овқат ва кералик ақжумалар етказиб берилмаганлиги бунга сабаб бўлган.

Душанбе тайергоҳининг раҳбари Мирзо Масгонтуловнинг айтишича, тайергоҳ МДХ давлатларидаги элизиладан зарар қурган Афғонистон халқига инсонпарварлик ердами бериш учун келаетган самолётлар билан тула, БМТ ҳокимлига Қулоб, Кургантепа аэропортларидан фойдаланиш тақкиф этилган, бирок улур бу тақкифни рад этишган.

Кирғизистон республикаси ва Эрон уртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маърифий алоқалар тобора кенгайиб бормоқда. Эрон алоқа ва муносабатлар вазири доктор Орифининг сузларига қараганда иккада давлат уртасида 1996 йил бир миллион доллар ҳажмида оиди-берди қилинган бўлса, 1997 йил бу рақам 11,3 млн. долларни тақкил этган. Бу йил эса 60 млн. доллар ҳажмида алоқа қилиш мумкинчилигини таъкирлади.

Кирғизистон Президенти Аскар Ақиевнинг дам олин ва даволианини учун Москва қилиниги барнича сикатгоҳида қилини ҳақида «Манк» радио-станцияси хабар тарқатган.

Ўзбекистон ва жақон ҲАМКОРЛИК УФҚЛАРИНИ КЕНГАЙТИРИШ ЙЎЛИДА

18 февраль кунини Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислам Каримовнинг Украинага расмий сафари бошланади. Шу муносабат билан Украинанинги Ўзбекистондаги Фақуллода ва Мухтор элчиси Владимир Сметанин билан икки давлат муносабатлари равиқини хусусида суҳбатлашди.

— Жақон элчи, аввало, Ўзбекистон ва Украина Мустақил Давлатлар Ҳаммуғлиги доирасидаги иқтисодий ҳамкорлиги хусусида тўғталсангиз.

— Ўзбекистоннинг Мустақил Давлатлар Ҳаммуғлиги доирасидаги ҳамкорлик алоқалари ҳақида гап кетар экан, энг аввало, бу алоқалар тенг ҳуқуқлик ва узаро манфаатдорликка асосланганини қайд этиш лозим. Ўзбекистон жақондаги барча давлатлар, шу жумладан, МДХ республикалари ҳамда собиқ СССР таркибига кирган Болтқиқбуйи мамлакатлари билан алоқаларда иқтисодий интеграцияни чуқурлаштиришга катта аҳамият бермоқда. Бу Украина ҳукуматиини жула мамун қилмоқда. Шу уринда, Ўзбекистон билан Украина республикалари уртасидаги узаро иқтисодий интеграцияланув жарағилари самарали давом этиётганини таъкирлаш жоиз. Бугунги кунда икки давлат уртасидаги савдо-иқтисодий муносабатлар равиқини ижобий бақолаш мумкин. Мамлакатларимиз узаро савдо-сотиқ, қишлоқ хўжалиги, машина-созлик, авиасозлик, нефтин қайта ишлаш ҳамда киме саноати соҳаларида муваффақиятли ҳамкорлик қилиб келмоқда. Украина Ўзбекистондан қора ва рангли металл, киме маҳсулотларини сотиб олади. Уз навбатда, Украинадан Ўзбекистонга қий-

им-кечак, озиқ-овқат, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари экспорт қилинади. Ишончли комплекс, мамлакатимизнинг барча соҳалардаги ҳамкорлик алоқалари бундан бун ҳам самарали рифоҳланади.

— Икки давлат уртасидаги куп томонлама муносабатлар равиқини, албатта, давлатимиз раҳбарларининг узаро тағрифлари ҳам катта аҳамият касб етди, шундай эмасми?

— Шубҳасиз, Узаро тағрифлар ҳақида гапирладиган бўлсак, бу хусусида босқичмас босқич айтишим мумкин. 1992 йилда Президент Ислам Каримов Киевда бўлиб, Ўзбекистон ва Украина уртасидаги дустлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги тарихий хўжатини имзолади. 1993 йил уш пайтдаги Украина Бош вазири, ҳозир Президенти — Леонид Кучма Тошкентда бўлиб, бу тағриф чоғида икки мамлакатнинг

алоқаларини ривожлантиришнинг асосий йуналишлари белгилаб олинди. 1995 йилда Леонид Кучма эиди Украина Президенти бўлиб Ўзбекистонга расмий тағриф қилди. 1997 йилда Ўзбекистон Бош вазири Уткир Султонов Украинада бўлиб, у ерда утказилган икки давлатнинг куптомонлама алоқалари буйича қўшма комиссия йиғилишида иштирок етди. Шу йилинги январь ойида Тошкентда ана шу комиссиянинг иккинчи йиғилиши бўлди. Унда Украина Бош вазири Валерий Пустовойтенко катнашди. Қуриб турибдики, давлатимиз олий мартабали кишилари уртасида узаро тағрифлар деярли ҳар йили утказиб келинмоқда. Энг муҳими, ҳар бир тағриф чоғида Ўзбекистон ва Украина уртасидаги муносабатларини янада кенгайтириш борасида муҳим хўжатлар

қабул қилинади. Бу хўжатларнинг ҳаёта самарали тағкил этилаётгани эса давлатларимиз уртасидаги ҳартомонлама алоқаларининг тобора кучайиб бораётганидан, икки урталда узаро ишонч мустаҳкамланаётганидан ҳам куришиб турибди. Президент Ислам Каримовнинг Украинага қилажак бу галги тағрифини ҳам мамлакатларимиз ҳамкорлик уфқларини янада кенгайтиришга хизмат қилади.

— Элчи жаноблари, Президентимизнинг Украинага расмий тағрифини чоғида буладиган учрашувлар, имзоладиган хўжатлар ҳақида ҳам маълумот берсангиз.

— Ислам Каримовнинг Украинага расмий тағрифини вақтида жула муҳим хўжатлар тушлани имзолашнинг қутилмоқда. Бу хўжатлар Ўзбекистон ва Украина уртасидаги ҳамкорликни янада кенгайтиришга қаратилган.

Улар орасида куп томонлама ҳамкорлик тўғрисидаги давлатлараро шартнома, икки мамлакатнинг транспорт алоқаларини ривожлантириш ҳақидаги битим ҳамда узаро нефть ва газ қурувлари қурилуши масалалари тўғрисидаги хўжатлар ҳам бор. Ислам Каримов уз тағрифини давомида Украина Президенти Леонид Кучма ҳамда Бош вазиr Валерий Пустовойтенко билан учрашиб, музокаралар олиб борди. Шунингдек, давлатининг раҳбарининг Украина парламенти ва тағкил ишлар вазиrлиги раҳбарияти билан учрашуви ҳам қутилмоқда. Бир езу билан айтганда, Ўзбекистон Президентининг Украинага қилажак бу галги тағрифини икки давлат уртасидаги дустлик, ҳамкорлик ва узаро ишончини кучайтиришда катта аҳамият касб етди.

Хайрулло НУРИДИНОВ суҳбатлашди

РЕСПУБЛИКА БИРЖАЛАРИДА

«Тошкент» республика қимматли қоғозлар биржасида бўлиб утган оидий ақциялар савдосида 14 та ҳиссадор жағиатлар қатнашди. Улар 113,3 мингта ақцияларини сотиб, 90,5 миллион сумлик маблағга эга бўлдилар. Шу савдода «Оханаронцемент» ҳиссадор жағиати яқин смаралорликка эришди. 14,8 миллион сумлик ақцияларининг сотилишига муваффақ бўлиди. 27 та брокерлик идоралари фаол қатнашдилар. Йил бошидан 191,7 миллион сумлик 244,3 мингта ақциялар сотилди.

Республика кучмас мулк биржасида 10 та ким оиди ва 12 та биржа савдолари бўлиб утди. Савдо жарағида 267 та кучмас мулк иштирокчилари сотилди. Сотилиш ҳажми 62209,4 миғ сумни тақкил етди. Андижон, Бухоро, Жиззах, Қашқадар, Наманган, Сирдарё, Тоғкент вилоят ва Тоғкент шаҳар биржа бўлимида савдо жарағида юқори натижаларга эришилди. Наманган вилоят бўлимида 112 та шахсий уй-жой қуриш учун ер участкалари сотилди. Тоғкент шаҳар бўлимида ҳам 650,14 кв метрли ишлаб чиқариш биноси 25048 миғ сумга сотилди.

Қасаба уюшма ҳаёти ҲАМКОРЛИК ИККИ ТОМОН УЧУН МАНФААТЛИ

Мамлакатимизда юз бераётган утил даирининг унга хос қийинчиликлари қуличлик корхоналари қаторида Бекобод туманидаги «Дальорнитамир» ҳиссадорлик жағиати фаолиятида ҳам бир мунча мураккабликлари юзага келтириди. Илагин имкон тоғлини, деғиларидаги, «Белорус» трактор дивалетларини, шу тракторга урнатилган экскаватор қисмларини капитал таъмирлашга ихтисослашган бу корхона кейинги вақтларда мақка домини сутадан ажратилган ускуна, ҳондошлардаги чорва моллари учун ем ва хашак майдалаб беруви кичик теғирмон, сув ичингити титанларини ишлаб чиқариб, бу ерга келуви чаридорлар сонининг қулайлигига эришилди. Завол-

да яратилган охириги янгилик-ҳондонлар учун белкурар ясаш деки ҳам иш бошланди. Яна бир муҳим воқеа-трактор дивалетларининг уз хизмат муштанини утаб булган гилваларини юқори ҳарорат ва кучли босим билан сиквиб, торайтириб, станоклар ердамида қайтадан ички узачми сиклиқлашиб, қамеб ва қимматбаҳо металл янги ҳаёт бағишланипти. Ўзбекистонимиз машинасозлигида муллоқ янгилик булган бу усул синовдан яқини утди.

Ҳамма имкониятларини ишлаб чиқаришга тула сафарбар қилиб, ишлаб чиқарини ҳажми ва олинандиган даромида кимайтирмаелик ҳаракатида бўлаётган савдо жағиатининг асосий мақсоди қишлоқ хўжалигига сифатли техника

билан яқиндан ердим бериш, айни пайтда 295 қиличлик меҳнат жағиатини ижтимоий ҳимоя қилиш, уларнинг турмушларини яқинлашга қаратиш. Бу уринда завол қасаба уюшма қўғинасининг ҳам узига яраша хизматлари бор.

Утган 1997 йилинги 4 март кунини бўлиб утган жағоа йиғилишида завол маъмурияти билан қасаба уюшма қўғинасининг уртасида тайерланган шартнома қабул қилинди. Ун банд, ҳар бир бандда 8-10 тилан бўлими бўлган шартнома ишлаб чиқаришда, маданий ҳаётда меҳнатқилар ҳақ-хўжуқларини ҳимоя қилишга доир асосий ва муҳим вазифаларини қамриб олган. Жумладан, биринчи бандда келтирилган иш жойларида шартнома яқинлаб бориш, тех-

ника ҳавфсизлигини таъминлаш борисида мунтазам амалий ишлар олиб боришмоқда.

Ҳар ҳафтада неҳлар буйича техника ҳавфсизлиги учун мунтазам равишда тақкил этилган. Зарарти ҳисоблангити иш уринлари учун ҳар кунини ярим литрдан еут тарқатилади. Шу неҳларда ишловчиларининг меҳнат тағкилларига ҳақ туланишдан тусқиз қун қушиб берилади. Ҳамма ишчиларга маъсумга қараб, маъсус қийим-бош, этикдан то бош қийим-гача берилади. Техника ҳавфсизлигини таъминлаш учун шартномада ишбу йилда 12 миғ сум сарфланиши кузда тутилган эди. Бу мақсад учун амалда 18 миғ сум сарфланди. (Давоми 2-бетда.)

Тадбиркор бурчаги: Корхона ташкил этишининг ҳуқуқий асослари

КАРОРИНГИЗ КАТЪИЙМИ? ИШГА КИРИШИНГ!

Ҳуқуқий субјектимики аввало корхонанинг ҳуқуқий тушунчасини аниқлаб олишдан бошлаш керак. Узебекистон Республикасининг 1997 йил 5 февралда қабул қилинган ва энг сўнгги ўзгаришлар киритилган (1997 йил 25 апрель тақририда) «Корхоналар тўғрисидаги Қонунга ҳамда 1997 йилнинг 1-мартдан жорий қилинган Фуқаролик Кодексига қилинган қоронна қоронга қўйидаги таъриф берилган:

«Корхона деганда ҳуқуқий шахс мақомига эга бўлган, мулкчилик ҳуқуқи ёки ҳужjatлиги тўла юритиш ҳуқуқи бўлган ушбу қарашли мол-мулкдан фойдаланиш асосида маҳсулот ишлаб чиқарувчи ва сотувчи, маҳсулотни айирбошлайдиган, ишларни бақарадиган, хизмат кўрсатадиган, бeллашувчи (эркин рақобат) ҳамда мулкчиликнинг барча шакллари билан тўла ҳуқуқлиги шартлида амалдаги қонунларга мувофиқ ўз фаолиятини рўйга чиқарадиган мустакil юридик субъeт (бирлик) тушунилади» (Қонуннинг 1-моддаси).

Корхона ҳуқуқий фаолиятининг ҳар қандай турларини, агар улар Узебекистон Республикасининг Қонун ҳужжатларида таъқиқлаб қўйилмаган ва шунингдек, қорхона Низомида кўзда тутилган мақсад ва вазифаларга мувофиқ бўлса, амалга ошириш ҳуқуқига эгадир.

КОРХОНАЛАРНИНГ ТУРЛАРИ

«Корхоналар тўғрисидаги Қонуннинг 2-моддасига бинан мулкчилик фаолиятининг мақсадлари ва ташкилий-ҳуқуқий хусусиятларига қўра қорхоналарнинг қуйидаги бир неча турлари бўлиши мумкин:

1. Мулкчилик шакллари жиҳатидан: а) айрим фуқароларнинг ҳусусий ва шахсий мулкига асосланган қорхоналар, масалан ҳусусий фирмалар, кичик қорхоналар, деҳқон-фермер ҳужжатлари ва хошарат; б) жамоа (ширкат) мулкига асосланган қорхоналар, яъни айрим ои-

КОРХОНА ТАШКИЛ ҚИЛИШНИНГ ТАРТИБИ

Узебекистон Республикасининг «Корхоналар тўғрисидаги Қонуннинг 5-моддасига, Фуқаролик Кодексининг 42-моддасига асосан, қорхона (ҳуқуқий шахс) мулкдор ёки ва қилинган шахс томонидан ёхуд ваколатли идоранинг фармойиши асосида, шунингдек, қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартибда ташкил қилинади.

«Корхоналар тўғрисидаги Қонуннинг 9-моддасига ва Фуқаролик Кодексининг 43-моддасига мувофиқ қорхона Низом асосида ёки Низом ва Таъсис шартномаси асосида айрим ҳолларда эса Таъсис шартномаси асосида фаолият қилиши мумкин. Тижорат бўлмаган қорхоналарнинг Низомлар асосида фаолият қилиши ҳам назарда тутилгандир.

Корхонани Таъсис шартномаси унинг муассиси томонидан тузилади. Таъсис эса таъсисланади. Таъсис шартномасида муассислар қорхонани ташкил қилиш бўйича ўз мажбуриятларини, устав фондидан ва қорхона мол-мулкни шакллантириш бўйича иштирокларини ҳамда қорхонанинг фаолиятида қатнашиш тартибларини белгилайди. Бундан ташқари, Таъсис шартномасида фойда ва зарарларни муассислар ўртасида тақсимлаш, қорхонани бошқариш, муассисларнинг қорхона таркибидан чиқиш шартлари ва тартиби ҳам белгиланади ҳам мумкин. Низомда қуйидагилар белгилаб қўйилади: қорхонанинг номи, унинг жойлашган ўрни, фаолиятининг тури ва мақсадлари, бошқарув ва назорат органлари, қорхона мол-мулкни ташкил қилиш ва даражаси тақсимлаш тартиби, қорхона қўра қорхоналар ва хазиналар, таъсис шартномасида ва Низомда муассисларнинг қилишуви қўра қорхона фаолиятини устуви яратиб билан боғлиқ бўлган ва Узебекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигига зид бўлмаган бошқа қонунлар ҳам белги- ланиши мумкин. Қорхонани Таъсис ҳужжатларида, яъни Низом ва Таъсис шартномасида қўра тутилмаган барча ҳолатларда Узебекистон Республикаси-

КОРХОНАНИ ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ

«Корхоналар тўғрисидаги Қонуннинг 6-моддасига ва Фуқаролик Кодексининг 44-моддасига асосан, қорхона ўзи жойлашган ҳудуддаги ҳокимият идораларидан давлат рўйхатидан ўтказилиши лозим. Давлат рўйхатидан ўтказиш ҳақидаги маълумотлар 10 кунлик муддат ичида Молия Вазирлигига, қорхонани юридик шахсларнинг ягона давлат реестрига киритиш учун хабар қилинади.

Корхонани ташкил қилиш мақсадаги мувофиқ эса, деган ва билан унинг давлат рўйхатидан ўтказилиши рад қилишга йўл қўйилмайди. Лекин қорхонани ташкил қилишда қонунда белгиланган тартибга риоя қилинади ёки Таъсис ҳужжатларининг амалдаги қонунчи- ликага мувофиқ эмаслиги, қорхонани давлат рўйхатидан ўтказиши рад этишга сабаб бўлиши мумкин. Қорхонани давлат рўйхатидан ўтказилиши рад қилиниши ёки мудатнинг ўтказиб юборилиши ҳусусида судга шикоят қилиниши мумкин.

Корхона давлат рўйхатидан ўтказил- ган пайтдан бошлаб, ташкил этилган ҳисобланади. Қорхонани давлат рўйх- тидан ўтказилган унинг белгиланган тар- тибда ва миқдорда ҳақ ундирилади.

КОРХОНАНИ ҚАЙТА ТАШКИЛ ҚИЛИШ ТАРТИБИ

Корхонани қайта ташкил қилиш ва тугатиш оид қонунлар «Корхоналар тўғрисидаги Қонуннинг 38, 40-моддаларида, Фуқаролик Кодексининг 49, 56-моддаларида эса аниқ белги- ланади.

Жумладан, Кодексининг 49-моддаси- да белгилашади, қорхонани қайта ташкил қилиш, турли шаклларида (масалан, қўра олиш, бўлиш, ажратиш, бириктириш, ўзгариштириш ва бошқа- лар) амалга оширилиши мумкин ва наз- кўр жараён қорхона мол-мулкни эгаси- нинг (муассисининг) ёки Таъсис ҳужжат- ларида вақил қилинган идоранинг қар- рорига мувофиқ амалга оширилади.

КОРХОНАНИ ТУГАТИШ

Корхонани тугатиш деганда, унинг ҳуқуқ ва бурчларини ҳуқуқий ворислик тартибида бошқа шахсга ўтказмадан ушбу қорхонани фаолиятини тугатиш тушунилади. Қорхоналар қуйидаги ҳол- ларда тугатилиши мумкин:

1. Унинг муассисларининг ёки Таъсис ҳужжатларида вақолат берилган идоранинг қарорига мувофиқ, шу жумла- дан, қорхонани амал қилиш муддати тугагани, уни ташкил этишдан қўра- ланган мақсадга эришилганиги мунсаба- бати билан ёки қорхонани ташкил қи- лиш чорига қонун ҳужжатлари талаба- рига риоя этилмагани аниқланган, ушбу ҳуқуқий бўлишларни барқараб қилиб бўлмагани сабабли, суд қорхонани рўйхатдан ўтказишни ҳаққий эмас, деб топади.

2. Фаолият рўстномаси (лицензия- си) амалга оширилган ёки қонун билан таъқиқлаб қўйилган фаолият билан шуғулланган тақдирда шунингдек, Фуқаролик Кодексига қўра тутилган бошқа ҳолатларда суднинг қарорига мувофиқ амалга оширилади.

КОРХОНАНИ ТУГАТИШ

Корхонани тугатиш деганда, унинг ҳуқуқ ва бурчларини ҳуқуқий ворислик тартибида бошқа шахсга ўтказмадан ушбу қорхонани фаолиятини тугатиш тушунилади. Қорхоналар қуйидаги ҳол- ларда тугатилиши мумкин:

1. Унинг муассисларининг ёки Таъсис ҳужжатларида вақолат берилган идоранинг қарорига мувофиқ, шу жумла- дан, қорхонани амал қилиш муддати тугагани, уни ташкил этишдан қўра- ланган мақсадга эришилганиги мунсаба- бати билан ёки қорхонани ташкил қи- лиш чорига қонун ҳужжатлари талаба- рига риоя этилмагани аниқланган, ушбу ҳуқуқий бўлишларни барқараб қилиб бўлмагани сабабли, суд қорхонани рўйхатдан ўтказишни ҳаққий эмас, деб топади.

2. Фаолият рўстномаси (лицензия- си) амалга оширилган ёки қонун билан таъқиқлаб қўйилган фаолият билан шуғулланган тақдирда шунингдек, Фуқаролик Кодексига қўра тутилган бошқа ҳолатларда суднинг қарорига мувофиқ амалга оширилади.

КОРХОНАНИ ТУГАТИШ

Корхонани тугатиш деганда, унинг ҳуқуқ ва бурчларини ҳуқуқий ворислик тартибида бошқа шахсга ўтказмадан ушбу қорхонани фаолиятини тугатиш тушунилади. Қорхоналар қуйидаги ҳол- ларда тугатилиши мумкин:

1. Унинг муассисларининг ёки Таъсис ҳужжатларида вақолат берилган идоранинг қарорига мувофиқ, шу жумла- дан, қорхонани амал қилиш муддати тугагани, уни ташкил этишдан қўра- ланган мақсадга эришилганиги мунсаба- бати билан ёки қорхонани ташкил қи- лиш чорига қонун ҳужжатлари талаба- рига риоя этилмагани аниқланган, ушбу ҳуқуқий бўлишларни барқараб қилиб бўлмагани сабабли, суд қорхонани рўйхатдан ўтказишни ҳаққий эмас, деб топади.

2. Фаолият рўстномаси (лицензия- си) амалга оширилган ёки қонун билан таъқиқлаб қўйилган фаолият билан шуғулланган тақдирда шунингдек, Фуқаролик Кодексига қўра тутилган бошқа ҳолатларда суднинг қарорига мувофиқ амалга оширилади.

КОРХОНАНИ ТУГАТИШ

Корхонани тугатиш деганда, унинг ҳуқуқ ва бурчларини ҳуқуқий ворислик тартибида бошқа шахсга ўтказмадан ушбу қорхонани фаолиятини тугатиш тушунилади. Қорхоналар қуйидаги ҳол- ларда тугатилиши мумкин:

1. Унинг муассисларининг ёки Таъсис ҳужжатларида вақолат берилган идоранинг қарорига мувофиқ, шу жумла- дан, қорхонани амал қилиш муддати тугагани, уни ташкил этишдан қўра- ланган мақсадга эришилганиги мунсаба- бати билан ёки қорхонани ташкил қи- лиш чорига қонун ҳужжатлари талаба- рига риоя этилмагани аниқланган, ушбу ҳуқуқий бўлишларни барқараб қилиб бўлмагани сабабли, суд қорхонани рўйхатдан ўтказишни ҳаққий эмас, деб топади.

2. Фаолият рўстномаси (лицензия- си) амалга оширилган ёки қонун билан таъқиқлаб қўйилган фаолият билан шуғулланган тақдирда шунингдек, Фуқаролик Кодексига қўра тутилган бошқа ҳолатларда суднинг қарорига мувофиқ амалга оширилади.

КОРХОНАНИ ТУГАТИШ

Корхонани тугатиш деганда, унинг ҳуқуқ ва бурчларини ҳуқуқий ворислик тартибида бошқа шахсга ўтказмадан ушбу қорхонани фаолиятини тугатиш тушунилади. Қорхоналар қуйидаги ҳол- ларда тугатилиши мумкин:

1. Унинг муассисларининг ёки Таъсис ҳужжатларида вақолат берилган идоранинг қарорига мувофиқ, шу жумла- дан, қорхонани амал қилиш муддати тугагани, уни ташкил этишдан қўра- ланган мақсадга эришилганиги мунсаба- бати билан ёки қорхонани ташкил қи- лиш чорига қонун ҳужжатлари талаба- рига риоя этилмагани аниқланган, ушбу ҳуқуқий бўлишларни барқараб қилиб бўлмагани сабабли, суд қорхонани рўйхатдан ўтказишни ҳаққий эмас, деб топади.

2. Фаолият рўстномаси (лицензия- си) амалга оширилган ёки қонун билан таъқиқлаб қўйилган фаолият билан шуғулланган тақдирда шунингдек, Фуқаролик Кодексига қўра тутилган бошқа ҳолатларда суднинг қарорига мувофиқ амалга оширилади.

БИЗДАН СЎРАБСИЗ...

Саволларга ҳуқуқшунос Карим Мухторов жавоб беради.

Мен бир ишхонада 15 йилдан буйи ишлайман. 1997 йилдан қарқили пенсияси олиб келаётман. Яқинда муассаса раҳбари мени чақириб, энди Сиз билан контракт тузамиз, бир йилга, деди. Шу тўғри бўладими?

Д. МАМЕДОВ, Хоразм вилояти.

Ўзебекистон Республикасининг Қонунига мувофиқ 1993 йил 3 декабрдан бошлаб ишга қабул қилинаётган ходим- лар билан меҳнат шартномаси (контракт) эъза равишда камида икки нусхада тузиладиган бўлиши.

Бу қонун қучта киргунга қалар ишга қабул қилинганлар билан эъза равишдаги меҳнат шартнома- си (контракт) уларнинг розилиги билан тузилади.

Ўзебекистон Республикаси Конституциявий назорат қўмитасининг 1993 йил 29-30 июндаги ҳулосасига мувофиқ 1993 йил 7 июлдан эътиборан ходим пенсия эшига етиб, қарқили пенсиясини тўлиқ олиш ҳуқуқига эга бўлганлиги сабабли меҳнат шартномасининг иш берувчи ташаббуси билан бекор қилинишига йўл қўйилмайди ва пенсия эшига етган ходимлар билан айнан шу сабаб тўғрисидаги маълумат билан мудатта меҳнат шартномаси тузиладиган.

Ҳар бир раҳбар қонун устуворлигини ёдида туту- ши керак. Яна шунинг айтиш керакки, пенсия эшига етган ходим ўз хошии билан ишдан бўшашига ариза эъзиб, сўнг нотўғри ишдан бўшатилдим деб юриши, ўзгаларнинг вақтини олишдан бошқа нарса эмас.

С. САИДОВ, Тошкент шаҳри.

Мен тушик танаффуз вақтида қариндошимни қўрага кассахонага борган эдим, транспорт ёмон қатновчи тўғрисида икки соатга ишга кеч кедим. Буй- руқ билан мени ишдан бўшатди. Икки соатга ҳам ишдан бўшади?

Абдувоҳид АҲМЕДОВ, ҳуқуқшунос.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодекси 100-мол- дасининг 2-бўлим 4-бандига мувофиқ ходим ўз меҳ- нат вазифасини бир марта қўпол равишда бузганлиги учун иш иш берувчи томонидан ишдан бўшатилиши кўрсатиб ўтилган.

Ходимнинг ўз вазифаларини бир марта қўпол ра- вишда бузишларининг рўйхати муассасада қабул қи- линадиган ички меҳнат тартиби қоидаларига ёки ходим ишга қабул қилинганда тузилган меҳнат шартнома- сида кўрсатилган бўлиши керак.

Агар иш берувчи қонуннинг шу талабларига риоя қилмасдан Сизни ишдан бўшатган бўлса, кассаба уюш- ма қўмитасига ёки тўғридан-тўғри судга ариза билан мурожаат қилишингиз мумкин.

С. РАВШАНОВА, Тошкент шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Ўзебекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 229-моддасига мувофиқ қонимдор аёлнинг — ўн тўрт- тўнча тўлмаган боласи бор аёлнинг илтимосига қўра, иш берувчи ходимга тўлиқсиз иш вақти белги- ланиши шарт.

Шунинг учун Сиз ҳам тўлиқсиз иш вақтидан фойда- ланишингиз мумкин. Фақат Меҳнат Кодексининг 119-моддасига мувофиқ ишлаган вақтингизга ёки ишлаб чиқарган маҳсулотингизга мунасиб равишда ҳақ ола- сиз.

Д. МУҲАМЕДОВА, Бухоро шаҳри.

Адолат тарозуси ҲАКИНИ ТАПАШИБ, ОТ МИНГАН ФЕРМЕР

Зомин туманидаги «Конгли» мустакil деҳқон-фермер ҳужа- лиги раҳбари Абдуқодиёр Норбоев билан «Робот» деҳқон ҳуж- лиги раҳбари Холбек Буроновлар ўртасида 1996 йилнинг 5 мартда икки томонлама ўзаро келишув-шартнома имзоланди. Унда таъқидланишича, «Конгли» деҳқон-фермер ҳужалиги «Ро- вот» ҳужалигига ушбу йилнинг апрель ва май ойларига 60 минг тўп қарам, 180 минг тўп помидор, 5 минг тўп баклажон қўча- тлари етиштириб бериши, иккинчи томон бўлса, етказиб берил- ган қўчатларни ўз вақтида қабул қилиши, ҳар 28 тўп қўчатта бир килограммдан бугдой дони тўлашга рози бўлиб, ўзаро келишилди. Буларнинг барчаси келишув ҳужжати шартномада акс этди.

«Конгли» мустакil деҳқон-фермер ҳужалиги аъзолари эрта кўкламданок зиммага олинган вазифаси сидқидилдан адо этиш мақсадида жонларини жабораб бериб меҳнат қилишди. Натия- жадда улар томонидан шартнома шартлари тўлиқ бақарилди, қозлари ёруғ бўлди.

Лекин иккинчи тараф «Робот» ҳужалиги раҳбарияти сўзлари устидан чиқолмай, «бебурд» деган ном орттирди.

А.Норбоев ўзи ва жамоасининг қонуний ҳақини талаб қилиб, Х.Буронов ҳузурига бўзчининг моқисидига зир қатнаса-да, бирор натижага эришилмади. Ҳужалик раҳбарига берган эъза-талаб- номалар деҳқоннинг сўзидек, суддак эъзис кетаверади. Лекин Абдуқодиёр ўзаро икхисолати муносабати қилишнинг томонга раҳмдиллик қилиб, унга вратандан инсоф-у, тавфиқ тилади. Қўнлар кетидан қўнлар, ойлар кетидан ойлар бир-бирини қувиб ўтаверади. Лекин ҳеч бир натижа бўлмади. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига қўра 1995 йилнинг мартдан келгани йилнинг шу давригача деҳқонлар ва жамоат кўрсатиб соҳаси- даги ҳақлар индексацияси 2,1 баробарини ташкил қилган.

Фермер А.Норбоевнинг Жиззах вилоят ҳужалик судига даъ- во аризаси билан қилган мурожаати атрофлича урганиб чиқил- ди, тўлиқ қаноатлангилди. Бу ҳақда вилоят ҳужалик судининг ҳақ қилувчи қарори чиқарилди. Қарорда таъқидланишдек, даъвогар даъвоси тўлиқ қаноатлангилди, давлат божи ҳара- жатлари жабобгардан ундирилди. «Конгли» мустакil деҳқон- фермер ҳужалиги ҳисобига 59325 сўм пул ундирилдиган бўл- ди. Аниқларини шуздаки, ушбу суд мақлисида хабардор этил- ган бўлса-да, жабобгар томонидан бирор вақтининг ишторки «Робот» ҳужалиги раҳбарияти томонидан таъминланмади. Ни- ма ҳам дердик, ҳужалик раҳбари Х.Буронов балки уялишган- дир, қилишидан ачинишгандир. Бу уларнинг ваддонига ҳаво- ла. Нечора, қонун судга атайлабдан келмаган жабобгар то- мон Х.Буронов ҳамда ҳужалик бош ҳисобчининг ишторки жарима қўлашга мажбур этди. Шундан сўнг унинг қўзлари мошдек очилгандир, деб ўйларсиз. Йўқ, ундай бўлмади.

Вилоят ҳужалик суди ушбу мавзуга яна қайтиб, 1997 йил- нинг 20 мартда ўз ажримини чиқарди. Унда таъқидланишича, «Робот» ҳужалигининг жабоб ҳисоб-китобига қўра 1995 йилнинг мартдан келгани йилнинг шу давригача деҳқонлар ва жамоат кўрсатиб соҳаси- даги ҳақлар индексацияси 2,1 баробарини ташкил

ТАРИХИМИЗНИ ЎРГАНАМИЗ

ХУДОЁЁРХОН ҚИСМАТИ

Хонлар, амирлар, подшолар қисмати ҳақида кўп эзилган. Ҳар бир рисола маълум тузум, гуруҳ манфаати мослаб эзилган. Маркста-ленинча адабиётлари улар қисмати қора буюқлар билан ифодаланган, эҳсон, бузуқ, маинатпараст қилиб кўрсатишган. Совет тузumi шароитида шаклланиган кишилар оғилда улар ута салбий ҳолда ифодаланган. Ҳозир бизнинг ихтиёрида Худоевхон саройида яратилган, чор Россияси мадҳлари битан, совет даврида яратилган адабий-тарихий материаллар бор. Қувонарлиси шундаки, Ўзбекистон мустақилликка эришган, тарихнинг турли жабҳаларида бўлаётган, айрим шахслар тарихий ўрнини тиклаш, рўй-роқ, тарихий ҳақиқат доирасида баҳо беришга интилимлар кўчайиб бормоқда. Хайларбек Бобоқуллов, Шариф Юсуфов, Акмал Аҳром ва бошқа олимларнинг Кўқон хонлиги, Худоевхон ҳақидаги рисола ва мақолалари чоп этилди. Улар ута китобларини яратибди Фурқат, Закир, Қотиб, Хавоний-Умидий, Абдулла Қодирий асарларидан, Собиржон Иброҳимов, Фузал Исмоиловларнинг ноёб материаллари ва фикрларидан, «Туркистаннинг веломости» ва «Туркистон вилоятининг тазе-таси» сандифларида чоп этилган материаллардан кенг фойдаланишган.

Маълумки, Сайид Муҳаммад Худоевхон Кўқоннинг сунгги хони бўлиб тарихга кириб қолди. У асли шаҳараси буйича Норбуғатай аҳолидан бўлиб, Шерахоннинг туртинчи угли эди. Шерахон уч йиллик хонлик қилган, ботиб кесилиб ўлдирилди. Хонлик учун кураш бошланди. Унинг Саримсоқ исми угли Тошкент ҳокими эди. Худоевхон эса Наманган беги эди.

Саримсоқ Кўқон хони тахтига утириш учун йўлга чиқди. Шу пайт Наманганда бўлган Муслимонкул — Андижон беги

1

кўп сонли қипчоқлар билан бирга Худоевхонни тезлик билан Кўқонга олиб келиб тахтга ўтказдилар. Саримсоқни йўлда тўхташиб, уша 1845 йили улдириб ташлашди. 13 ешта тулган Сайид Муҳаммад Худоевхон тахтга ултиради. Лекин хонлик ишларини асосан Муслимонкул ута қўлига олади. У қизига хонни ултиради. Умуман, Кўқон хонлиги ҳақида қипчоқлар зуровонлиги кучайди. Турли халқ, элалар уртасида норозиликлар тулдирилган бошланди.

Хонлиқни бошқариш тажрибасига аниқгина эга бўлиб олган Худоевхон Муслимонкулни — ута қайнатасини 20 минг қипчоқлар билан бирга кириб ташлади. Бу хон ҳақидаги биринчи энт қатта тўқнашнинг, қон тўқиб булади. Қипчоқлар таъсирланган, хонийлигиндан овоз бўлган Худоевхон ҳокимликларига ута қарилшо-уруларини қўйиб чиқди. Бироқ Муслимонкулнинг қўлидан мақрум бўлган хонга ҳар хил ҳужумлар уюштирилган бошланди. Хоннинг қатта акеси — Маллабек қирғизларга орқа қилиб, Худоевхонни тахтдан йиқитди. Худоевхонга, амир ҳузурига равога бўлди. Икки йиллик сарсонлиқни бошидан кечирди. Бу давр ичида Кўқонда тахт учун тинимсиз кураш давом этди. Қипчоқлар яна кўп тулаб, Саримсоқнинг угли Шохмуродни хон қилиб ўтказдилар.

Лекин хонлиқни қипчоқ Олимкул бошқарили. Бухоро амира Музаффар ута қўлини билан Кўқонга келиб, тахтни овоз қилди, Худоевхонни тахтга ўтказиб, юртига қайтиб кетди. Олимкул тоққа қочиб кетди. Уни Сирларнинг юқори қисмидаги қипчоқлар, тоғли қирғизлар қўллаб келган эди. Бухоро амира Музаффархон Бухорога қайтган, Олимкул яна Кўқонга қўлини тортиди, Худоевхон Бухорога иккинчи бор қочибта мажбур булади. Маллахоннинг угли Султон Саид

2

губернаторлиги Кўқон хонлиги билан савдо ва элчилик алоқаларини тиклаш учун йўл-йўриқлар белгилашди. Генерал Кауфман тақдирига мувофиқ 1867 йилнинг ноябрида Кўқон хонлигиндан Саримсоққа бошқиб элчилар Тошкентга келди. Шу йилнинг декабрида штаб полковниги А. В. Фен Шафурас бошчилигида элчилар Кўқонга жўнади. Туркистон генерал-губернаторлигининг элчилари сафига Буликковский, Акхурин, А. Хорошхин, Л. Д. Абдиевлар бўлиб, уларга Кўқон хонлигида Тошкентдан борадиган йўллар ҳамда хонлиқнинг ички аҳолининг урғанини, айниқса, русларга бўлган муносабатини аниқлаш, ҳамда хонлик ҳудудидagi қайлима бойликларни қазиб олиш масаласида хон билан келишиб, хонлик шаҳарларида рус савдогарларининг эркин савло қилишларини таъминлаш вазифалари юклатилган эди. Б. Гафуров узининг «Россиянинг Кўқон билан муносабати (XIX асрининг 40-70 йиллари)» тарихидан мақоласида «Бунда рус элчилари савони ривожлантиришдан ташқари хонликда чор ҳукуматининг босқинчилик сиесатини уриатиш учун замин ҳозирлашга ҳаракат қилдилар» деб, жула турли баҳо берган эди.

1867 йили Худоевхон Туркистон генерал-губернатори билан шартнома имзолади. Ута ерини босиб олиб, қадимбақдаман кириб келатган рус босқинчиларига жаннатмақон Фаргона волиёиси учун йўл очиб берди, ҳамма жойда уларнинг бемалол юриши, ишлаши, юртини талон-тарож қилиши учун имконият яратди.

Рус қораловчилардан бири ута хотираларида «1 январь 1868 йил. Кеза йилда, руслардан энт биринчилари бўлиб янги йилни Кўқон шаҳрида қутиб олди» деб фанхондан эди. Дарҳақиқат шу дақиқалардан бошлаб руслар турли йўллар билан Кўқон хонлиги ҳудудига кириб кела бошланди. Уни ичидан эил кетказга бошланди. Худоевхон ута тахтини сақлаб

3

«Уруснинг домига тулгум, тирифтори қафас бўлди», деб элади. Ҳа, энди ҳаммаси унитилган, урус дошқонлида қовуриладиган бошқа илож қолмаган эди. Шурешона хон оренбург губернаторига икки йил уттан, овга бориб туришга мурожаат қилиб, рухсат олди. Бир соддат кузатувида овга бориб турди. Сунгра ута борадиган бўлди, 3-4 кунлаб уйига қайтмай овда қолиб кетарди.

Шундай кунларнинг бирида, 1877 йил декабрида қирғизларнинг Иртиз уруғидан бўлган кишилар ердамида чадуур туркманлари томон утти кетди. Худоевхоннинг орқасидан қувишга тулган урот қазақлари йўлда алашиб, орқага қайтишга мажбур бўдилар. Худоевхон эса Чадуурдан Хиротта утти кетди. Бироқ, Хирот ҳукмдорлари Россия билан алоқани бузишдан қўчиб, уни Бадахшон вилоятига жўнатиб юбордилар. У ерда ҳам қабул қилинмаган, ҳориган, йўл азобида қийналган Худоевхон Пешоварга йўл олди. У ерда юртдошларнинг, фарғоналик савдогарлар билан учрашиб қолди. Бир неча кун бири бўлиб, юртидан узғаришлардан хабар топди.

Маълум бўлишича, Кўқон хонлиги туғилиши, унинг урғида олиф фармон билан Фаргона вилояти туғилган. Хоннинг угли Насриддинбек сургун қилинган. Кўп кишиларнинг боши кесилган. Қўллаб қон туқлиб, хон, беқлар, дин уламоларига қарши киргизн ўтказилган. Шу ерда Худоевхон Кўқон хонлигининг қуеши боғанигини сезди. Улар берган 1000 сўм пул билан Бомбеята йўл олди. У ерда қўқонлик савдогарлар яшар эдилар. Улар олдиндан оғоҳлангирилган эдилар.

Қўқонлик бўлиб, собиқ хонни қутиб оладилар. 25 кун улар билан кун ўтказиб, бойлар берган 1500 сўм пул билан парохода Жиддага жўнади. Сунг Мақкага бориб ҳақ қилди. Арабистоннинг турли вилоятларида бўлиб, қўқонликлар меҳмондустлигиндан баҳраманд бўлди. Ниҳоят, 80-чи йиллар

4

хонлик тахтига ултиради. Вазият жула оғир эди. Қипчоқлар сартларга қарши зулми қўқайтирадилар. 4 мингдан ортик сартлар қиличдан ўтказилди. Маҳаллий аҳоли қоркувга тулади, ҳалокат сифатида Худоевхонга чопар юборишди. У Кўқонга қайтиб, хонлик тахтига ултиради. Кўқон хонларининг шаҳарасини тузган Н. Петровскийнинг «Вестник Европы» журналида босилган «Кўқон хонлигининг очерклари» мақоласида, А. Диваевнинг «Худоевхон Кўқоннинг собиқ хони» мақолаларида бу воқеа 1865 йил 9 майда бўлиб ўтган деб кўрсатилади. Туркистон халқи учун бу кун энт қонли ва даҳшатли кунлардан бириди. Урусининг босқинчиларига қарши аломтиш бўлиб турган ботир Олимкул дўшман уки зарбидан ҳалок бўлди.

Ҳазиний узининг «Мусаддас»ларида шундай сатрларни битган эди:

Алмаздек баҳадур шохи лашкар кетпти, ким қолди, Шаҳодат оғусин этган аскар кетпти, ким қолди.

Олимкулнинг улмига, уруслари Тошкентга кириб келишга ҳам хонликлар уртасида олинулган, соққинликлар, фитна-ивзолар ҳам сабаб бўлган.

Тарихий маълумотларга қараганда, Худоевхон иккинчи бор Бухорога қочганда, уруслар унинг ерларини босиб ола бошлаган, Оқмачит қўлдан кетган. Айрим рисолачилар, бундай воқеадан Худоевхон уналчи ташвишга тулшамаганини, ҳатто, Кўқон хонлиги ҳудуди қатта, бу билан у кичирой қолмади, деган экан. Нима бўлса ҳам Худоевхон учинчи бор тахтга утириганда Урусия империяси Тошкент бусагаида келган, Туркистон генерал-губернаторлигини тузишга ҳаракат бошланган эди.

Худоевхоннинг 30 йиллик хонлик даврининг сунгги 10

5

қолиш учун халқ орасида «ярим подпо» деб ном олган Туркистон генерал-губернаторига чексиз қимматбахо савгалар бериб туриш мақсадида халқ бошига қатта мунобатлар содди, янги-янги соддиқлар улаиб топилди. Қамбағаллик, она туғирогини етларга оқ-ости қилдириш халқ орасида ҳақин норозиликлар бошланди.

Русларга қарши газавот, хонга қарши норозилик ҳаракатлари бошланди. Пулатхон, Ботирхонтура, Абдурахмон офтоб ҳақ раҳбарлигида халқ қўлали. Хонлиқнинг у ва бу ерида халқ галлалири бўлиб турди. Бундан рус зобитлари усталик билан фойдаланди, хонни қиром қилиш мақсадида Кўқон хонлиги ҳудудига қўқинлар қилди. Полковник Фриде бошчилигидаги қарбийлар Ботирхонтурага қарши жанг бошланди. Наманганнинг собиқ беги Ботирхонтура орқасидан қувиб, у борган қишлоқларни қўйдириб, ендириб ташлади. Қарбий журнал «Разведчик»да босилган бир мақолада қайд этилишича «Исковат қишлоқининг қозиси ута уйида Ботирхонтурага қабул қилгани учун «оламлари қурқитиш мақсадида қозининг уйи, мулки ҳамқишлоқлари қузи олдига еқиб юборилди. Ботирхонтура жангчилари бемалол, қаршиликсиз кирган қишлоқлар ҳам ендирилди.

Асака, Ниевотир афротиғали жангларда 400 дан ортик маҳаллий аҳоли ҳалок бўлди. Умуман Кўқон хонлигини Россияга бўйсундириш учун олиб боришдан жанглар тепаида қонкур Скобелев турди. У борган шаҳарлар, қишлоқлар қонга ботирилди. Шундай вазиятда Кўқон хони Худоевхон Кўқонни ташлаб Хужандга қочди. А. З. Волидовнинг Қозонда чоп этилган «Худоевхоннинг сунгги кунин» рисолисида қайд этилишича, 24 июль 1875 йили Худоевхон «Скобелев, Вейсбертга ҳамроҳлигида Россия ихтиёрига утган Хужандга олиб келинади.

6

нинг бошларида ута қашпоқ Худоевхон яна Хиротда гайдо бўлади. У Гуруҳ қишлоғида эшон Шайх-Халифдан наҳот топиб, 4 йил унинг хизматига бўлади. 1886 йил оғир қисмат эгаси Худоевхон дундан қў юмади. У Хиротда қумилган. Шундай қилиб Шохруқнинг охириги алоҳди Худоевхон шундай аялиқ ҳолда оламдан ўтади.

Мақолали ажулар эканман, Худоевхоннинг тахтга ултириши туғирисда ҳам, унинг улми ҳақида ҳам турлича фикр ва саналар мавжудлигини айтиш жоиз деб биламан. Масалан, баъзи тарихчилар, адабиётчилар Худоевхон 10 ешида, баъзилар 16 ешида хон тахтига ултирган деса, қупчилик 13 ешида деб кўрсатади. Улми туғирисида эса Тогоев-В.Рустамбек «Осие бўйлаб» деб номланган мақолалар тулшаида «Худоевхон Мақкада вафот этиб, уша ерда дафн қилинган» деб элади. Айримлар эса 1879, 1881 йилларда вафот этилиши ҳақида маълумот беришади. Лекин, ҳеч бир рисолада А. З. Волидовнинг Қозонда чоп этилган «Худоевхоннинг охириги кунин» рисоласидаги санага мурожаат қилинмаган. У Худоевхон 1886 йили улғанилини қўрсатиб утган. Агар шундай бўлса Худоевхон 54 ешида вафот этган бўлади. Бизнингча, бунга ишонмасликка асос йўқ. Чунки А. З. Волидов йирик олим, у бир неча бор Фаргона волиёиси, Туркистон улкасида бўлган. Қозон Университети қўлидаги археолог, тарих ва этнография жамиятининг тошпирини билан Фаргона вилоятининг шарқ қўлемалари туғирисда материал тулшаган. 1914 йилнинг 20 апрелида шу жамият мажлисида сафар натижалари ҳикоя хисобот бери. У хон қутубоненлиги қиплобар, Кўқон, Наманган, Андижон, Марғилон, Уш ва бошқа шаҳарлардаги одамларнинг шахсий қутубонларига сакланган китоблар билан кенг танишган, хонни биланлар билан сўхбатлашган.

7

Эркин ХАЙИТБОВЕВ, тарих фанлари номзода.

8

Ўзбекистон ва жаҳон ЎЗБЕКИСТОН БОЗОРИДА ЯНГИ АЛОҚА ВОСИТАСИ

Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда бир қанча хорижий давлатларнинг фирма ва компаниялари ута ваколатхоналарини очдилар. Жумладан, Жанубий Кореянинг йирик компаниялари юртимиз иқтисодиётида фаол иштирок этмоқдалар. Биргина ДЭУ компаниялар гуруҳи Ўзбекистонда бир қанча ваколатхоналар, қўшма қорхоналар очган. Шулардан бири «ДЭУ-Юнител» компаниясидир. Мазкур компания Ўзбекистон бозорида фаолият қўрсата бошлаганига энди турт ой бўлди. Утган қисқа муддатга қарамай, «ДЭУ-Юнител» Ўзбекистон алоқа тизимида бир қанча янгиликларни ҳаётга самарали тадбиқ эта олди. Яқинда ушбу компания Ўзбекистон бозори учун ишлаб чиқарган янги алоқа воситаси ишга тушди. Бу «Жи-Эс-Эм» (GSM) системаси деб номланган митти телефонлар бўлиб, улар бир вақтнинг узида ҳам алоқа воситаси, ҳам пейжер вазифаларини утади. Хуш, ушбу янги алоқа воситасининг афзалликлари нимагадандан иборат? Бу ҳақида «ДЭУ-Юнител» компаниясининг тижорат ишлари буйича директори Собит Мадаминов шундай дейди:

— Мана, масалан, сиз бирор мажлисда утирган бўлсангиз, ёки кечаси улаб ётган бўлсангиз, бирор одам сизга қўнғироқ қилса, унинг айтмоқчи бўлган хабари «Жи-Эс-Эм» телефонингизга ёзилиб қолади. Эрталаб уйғониб, телефондаги махсус «почта қутиси»дан уша хабарни эшитишингиз мумкин. Яъни сизга қўнғироқ қилган кишининг овози ёзиб олинган бўлади. Бунинг устига, ким қўнғироқ қилгани, қачон, қайси кун ва соат нечада, қаердан қўнғироқ қилгани ҳам ёзиб қўйилган бўлади. Бизнинг телефонда ҳам пейжер хизматлари, ҳам уяли телефон алоқаси хизматларидан фойдаланиш имкони туғилади. Демак, сизга қўнғироқ қилувчи одам сизнинг узингиз билан сузлашмай туриб, айтиши керак бўлган гапни телефон хотирасига жойлаб қўйиши мумкин. Боз устига, қўнғироқ қилувчининг овози ҳам ёзиб қолинади. Шуниси диққатга сазоворки, янги алоқа тизимимизда ҳозирги пейжинг системаларида бўлгандек операторлар хизматидан фойдаланилмайди. Абонентлар туғридан-туғри «Жи-Эс-Эм» телефонлари орқали сузлашишлари мумкин, уларнинг хабарларини бир-бирларига етказиш учун операторларнинг ҳожаги йўқ.

«ДЭУ-Юнител» муҳандисларининг айтишича, «Жи-Эс-Эм» телефонларига қўнғироқ қилувчилар унинг «почта қутиси»га 160 ҳарфдан иборат хабарни қолдиришлари мумкин. Бу телефонларга дунёнинг барча нуқталаридан туриб қўнғироқ қилса бўлади. «Жи-Эс-Эм» алоқа тизими хизматидан фойдаланишни истаган абонентлар ойига 10 доллардан тулаб турсалар бас, узоқлари яқин, мушуқлари сал бўлса-да, осон булар экан.

«ДЭУ-Юнител» компанияси Бош директорининг уринбосари Кён-Мун Шин жанобларининг айтишича, «Жи-Эс-Эм» телефонининг Ўзбекистон бозорига чиқарилганидан бери жуда қисқа вақт утган бўлишига қарамай, унинг харидорлари қупайиб кетибди. Бугунги кунда «ДЭУ-Юнител» компаниясининг ушбу янги алоқа воситасидан юртимизнинг 3 мингга яқин абонентлари фойдаланишаётган экан. Шундан келиб чиқиб, «ДЭУ-Юнител» «Жи-Эс-Эм» алоқа тизими янада кенгайтиришда режалаштирмақда.

Мен «ДЭУ-Юнител» раҳбарлари билан хайрлашаётганимда жаноб Кён-Мун Шин қулидаги «Жи-Эс-Эм» телефони жингиллаб қолди. Жаноб Шин ута телефоннинг «почта қутиси»га ҳозиргина хориждан хабар келганини бизга маълум қилди. Телефондаги «почта қутиси»нинг экранига қарадик. Унда инглиз тилида Сеулдаги ДЭУ компаниялар гуруҳи раҳбарияти Тошкентдаги «ДЭУ-Юнител» компанияси жамоасини Янги йил билан табриклаётгани эзилган эди. Жанубий Кореяда Осийнинг ой тақвимида қара Янги йил кириб келган экан.

Н. ХАЙРУЛЛАЕВ

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН СПОРТИ ЯНГИЛИКЛАРИ

УМИДЛИ ЁШЛАР
Қасба уюшмалари физик-тузу ва спорт жамиятининг Амударё тумани қорғишига машҳур полков, спорт устаси Чоршам Тоқимуров деб етакчилик қилмоқда. Унга Махмуд Ражабов, Қудрат Раҳматовдек мураббийлар 150 нафар умидли ёшларга миллий кураш, самбо, дзю-до соҳалари сир-асорини кунт билан ўргатишда ақилдан ерлан берили. Мураббийларнинг ҳам шогирдларининг ҳам асосий мақсади-халқаро турнирларда иштирок қилиб, Ватанимиз шон-шўқратини янада баланд кўтарилиши.

ОММАВИЙЛИК ЙЎЛИДА
Қоразулик туманида ҳам физик-тузу ва спортнинг оммавийлиги, кескин ривожланиши учун мустақкам замин ҳозирланмоқда. Бунга туман болалар спорт мактабида намунали ишлар олиб борилаётгани яққол мисол бўла олади. Билди масканида 550 угил-қилар спортнинг миллий кураш, шох мот-панка, волейбол, футбол каби турлари билан шуғулланишди. Уларга тажрибали мураббийлардан спорт усталари Жудобоев Қоңиезов, миллий кураш буйича Ўзбекистон чемпиони Ережеп Аймағамбетов ҳамда Оқот Абламбетовлар, ешларнинг спорт сир-асорларини чуқур ўрганишларида муносиб ҳисса қўшишмоқда.

ҚУРБА ТАШЛАНДИ
Барчаси эза Франция яшил майдонларида ўтказилажак жаҳон чемпионатини қутиб яшаётган бир пайтда навбатдаги Европа чемпионати мусобақиси иштирокчиларини жой-жойига қўйиб чиққан қурба ташлаш маросими утган яқинда кунин Бельгиянинг машҳур куороти Гентда бўлиб ўтди. 2000 йилда ушбу чемпионатнинг ақсуповчи бақслари бирданга икки қўшнни мамлакат Голландия ва Бельгия ўиниохларида таққид этилади. Шу бондан ҳам қурба ташлаш маросимида УЕФА (Европа футбол асоциациялари таштқиқо) боши қотиби Г. Айнтерга экин утаишда яшил майдонларда иштирокчилар олмишга сироб бўлган голландиялик Иохан Круиф ва бельгиялик Поль Ван Хамет қачин футбол юлдузлари қумқилишди.

Кўрба натижаларини бафасил таҳлил этиб утирмай, диққатга сазовор жидатларинида эйтиборингизда ҳавола этмоқчимиз. Жумладан, Англия, Болгария, Швеция, Польша ва Люксембург миллий терма жамоялари узаро куч синашишдаги бешинчи гуруҳ мутлақассаслар томонидан энт «онир» гуруҳ деб баҳолашмоқда. Туртинчи гуруҳдан эса собиқ иттифоқнинг уи республикаси вакиллари Арманистон, Россия, Украина терма жамоялари билан бирга Франция, Андорра ва Исландия терма жамоялари ўрин олишган.

Саралаш учрашувларини туққиз гуруҳга утали. Мусобақаларда жами 49 мамлакат вакиллари иштирок этиди. Европа хариатасидан ўрин олган Ваткан ва Монако давлатларитина (уларда миллий чемпионат ҳам ўтказилмайди) баҳсда қатнашмайди, ҳолос. Йлк мароубати Андорра ва Босния-Герцеговина миллий терма жамояларида ута қулдининг синаб куришга яқл қилишгани эйтиборга лойиқ. Дарвоқе, Пиреней оролларида «яшириниб олгандай жойлашган Андоррада миллий чемпионатини мусобақалашадиган уи бир жамоянинг барчаси учрашувларини

битта ўйингоҳининг узида ҳафтала бир бор дав олши кунин эрталаб соат туққиздан кечки туққизгача ўтказишар экан. Андорра миллий терма жамояси узининг йлк расмий учрашувини эза утган йили 19 ноябрда Эстония терма жамоясида билан ўтказган.

Қурба натижаларини бафасил таҳлил этиб утирмай, диққатга сазовор жидатларинида эйтиборингизда ҳавола этмоқчимиз. Жумладан, Англия, Болгария, Швеция, Польша ва Люксембург миллий терма жамоялари узаро куч синашишдаги бешинчи гуруҳ мутлақассаслар томонидан энт «онир» гуруҳ деб баҳолашмоқда. Туртинчи гуруҳдан эса собиқ иттифоқнинг уи республикаси вакиллари Арманистон, Россия, Украина терма жамоялари билан бирга Франция, Андорра ва Исландия терма жамоялари ўрин олишган.

Саралаш учрашувларини таққиз гуруҳлари шу йилнинг 5-6 сентябрь кунлари, сунгилари эса 1999 йилнинг 9-10 октябрь кунлари бўлиб ўтади. Гуруҳ голлибди ҳамда иккинчи урғини ишлоб этдилар орасида энт яқини курашқачи эга жамоя финал мусобақаларида бевосита аўландимани қўлда киритишди. Иккинчи урғини олган қолган сажки жамоя эса турт жағфалика бўлибди, бақсида давом эттиришди ва голлибдира омад қўлиб боқали. Мана шу 14 жамояга чемпионат медаллари қўшилади.

Мирзахаким ТҶХТАМИРЗАЕВ

САВДО ЎРИНЛАРИ ИЖАРАГА БЕРИЛАДИ

Олиқ-овқат ва саноат моллари, идоравий моллар, компьютер техникаси ҳамда аудио-видео техникаси ва кассаёлар сотувчилари диққатига!
Тошкент шаҳридаги «Миробол улгуржи усти ёниқ бозори» савдо комплекси шу йил 20 февралда биринчи қаватда янги савдо майдони (1100 кв. метр)ларини фойдаланишга топширади. СИЗ УНИ ИЖАРАГА ОЛИБ, ДАРОМАДЛИ САВДО ХИЗМАТИНИ УТАШИНГИЗ МУМКИН.

- Шаҳар марказидаги замонавий савдо комплекси йирик автомагистрал ўтадиган жойда.
- Метро бекатида 5 дақиқалик йўл.
- Ижара ҳақи 1 кун учун ҳар қандай қўшимча харажатларсиз бор-йўги 200 сўм (1 кунга бор-йўги 200 сўм ҳолос)
- Яъни истиғалини ва пенсиялиқлини ўринлар.
- Электр қуввати уланган алоҳида пештахталар.
- Юк сақлаш камералари ва омондорхоналар.
- Совутиш ускуналари.

Савдо ўринларининг сони чекланган.

ФИРМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Миробол улгуржи усти ёниқ бозори» САВДО КОМПЛЕКСИ билан яқинда ишга туширилган савдо ўринлари, омондорхона ва ишлаб чиқариш биноларини ижарага олиш буйича шартномалар тузиш мумкин.

Маълумлиқ: Миробол (собиқ Госпитал) бозори
Телефонлар: (3712) 54-14-38, 22-50-89

Ҳозирдаиқ телефон қилинг, бугунқоқ келинг!
2, 3, 12, 80-автомобилнинг, 9,10,24,26-трамвайларнинг
«Миробол бозори» бекати.

Бош муҳаррир: Саидакром САИДВАЛИЕВ

Бош муҳаррир қабулхонаси: 56-25-36
Бош муҳаррир уринбосари: 56-52-89
Масхул қотиб: 56-52-78

БУЛИМЛАР:
Қасба уюшмалари ва тижорат: 56-82-79, Ахборот ва сироб: 56-87-43, Маълумот ва маълумот: 56-82-79, Хатлар, оммавий ишлар ва муҳаббат билан ишлаш: 56-85-43, Тижорат ва ҳуқуқ: 56-85-46

ВИЛОТ МУҲАБИРАЛРИ:
Жиззахда - 3-82-18, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24, Фарғонада - 24-58-43, Урганчада - 6-03-40, Қаршида - 5-33-71

Ғафта 1991 йил 21 мартидан чика бошланди. Сотушда эркин нархда. Маълумлиқ: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Провант Востока») кучиси, 24-уй. Наир курашқачи; 133; 134

Ғиззата 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитиси томонидан 5 рақамли гулоҳнома берилган. IBM компьютерида терилган ва сандифланди. Обьект устулда бошланди. Биринчи А.З. Ҳоҗин 2 босма табоқ